

GRUNDLAG FOR BEREGNING AF TILLÆG FOR FRILANDSSMÅGRISE – OKTOBER 2016

NOTAT NR. 1624

Grundlaget beskriver forudsætningerne for at beregne et tillæg for smågrise produceret efter Frilandskonceptet, og er gældende fra uge 42, 2016.

INSTITUTION: VIDENCENTER FOR SVINEPRODUKTION

FORFATTER: MICHAEL GROES CHRISTIANSEN

UDGIVET: 13. OKTOBER 2016

Dyregruppe: Søer, smågrise, slagtesvin

Fagområde: Produktionsøkonomi, Driftsøkonomi

Sammendrag

Den beregnede Smågrisenotering for Frilandssmågrise beregnes ud fra det bedst mulige skøn over indtægter og udgifter for henholdsvis smågrise- og slagtesvineproducenten. Indtægterne kommer ved salg af slagtesvin og søer baseret på Friland A/S' noteringer. Omkostningerne består af styk-, kontante kapacitets- og finansieringsomkostninger. På baggrund af omkostningerne til at producere en 9 kg's smågris, en 30 kg's smågris og et slagtesvin fra 30 kg til slagtning, for grise produceret efter Frilandskonceptet, og tilsvarende for traditionel svineproduktion, beregnes et tillæg til Frilandsgrisen ud fra forskellen i omkostninger. Forskellen anvendes som forholdstal til at fordele tillægget for Frilandsgrise, som udbetales af Friland A/S.

Kontrakter, der indgås mellem køber og sælger, bør omfatte, hvilken eller hvilke noteringer samt hvilket grundlag et kvalitetstillæg eller fradrag til basisnoteringen, smågriseprisen skal beregnes ud fra. Ligeledes skal parterne selv forholde sig til prisen på ukurante grise som fx halvørner, grise med brok samt grise, der i størrelse afviger fra det aftalte. Det bør ligeledes være aftalt, hvordan køber og

sælger skal forholde sig i tilfælde af tab som følge af *Salmonella* i so- og/eller slagtesvinebesætningen.

Baggrund

Udover den almindelige svinenotering udbetales der også diverse specialgrisetillæg, hvis grisen opfylder specielle vægtklasser og kødprocentkrav. De ekstra indtægter skal fordeles mellem smågrise- og slagtesvineproducent, og dette gøres ved at opgøre, hvor stor en andel af meromkostningen i forhold til almindelig produktion, de to partnere har.

De samlede omkostninger ved at producere et svin afhænger af de forudsætninger, der anvendes. Der tages udgangspunkt i produktionssystemer til søer på friland på 550 søer og 2.000 stipladser til slagtesvin i et staldsystem med adgang til udeareal.

Mindst én gang om året tages samtlige forudsætninger op til ny vurdering for at blive tilpasset den løbende udvikling. Ændringer i noteringen, tillæg, fradrag, foderpriser og produktionsafgifter indgår dog i beregningen på det tidspunkt, de måtte fremkomme, via Den beregnede Smågrisenotering, som udkommer hver uge.

I regnskabsåret 2014-2015 blev resttillægget for Frilandsgrise 0,40 kr./kg ifølge "Årsberetning 2014/2015" fra Friland A/S. Dette resttillæg er gældende fra uge 51, 2015 til uge 50, 2016, hvor et nyt resttillæg for regnskabsåret 2015/2016 vil blive indlagt i grundlaget.

Materiale og metode

Som udgangspunkt anvendes de samme forudsætninger, som i den almindeligt beregnede smågrisenotering. Der er dog en række forhold, som fx produktivitet, arbejdsforbrug og byggeomkostninger, der adskiller sig fra den almindelige svineproduktion. Dertil kommer en række oplysninger fra Friland A/S om noteringer og godkendestillæg, osv. Meromkostninger ved produktion af Frilandsgrise sammenlignes altid med konventionel smågriseproduktion med cirka 1 års forsinkelse og i samme tidsperiode. Smågrisetillæggets størrelse er dog altid baseret på aktuelt markedstillæg.

Beregning af smågrisetillægget

Frilandsgrisetillægget findes i to vægtklasser, hvor den laveste vægtklasse giver 0,9 kr. pr. kg mindre afregning end bedste vægtklasse. Tillægget til smågrisene er beregnet ved forskellige tillæg til noteringen for godkendte grise i bedste vægtklasse. Der henvises til appendiks for at se denne tabel.

Noteringer

Nedenstående oplysninger om godkendelsesprocent og slagtevægte indgår i den beregnede notering for Frilandssmågrise.

Tabel 1. Afregningsstatistik for Frilandsgrise

Slagtevægte m.m. fra afregningssystemet	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016
Slagtesvin, slagtevægt i kg	84,6	84,8	85,0	85,0	85,3
Søer og gylte, slagtevægt i kg	190	188	185	185	185
Godkendte i bedste vægtklasse, %	71,0	72,5	72,5	75,6	76,8
Godkendte i laveste vægtklasse, %	5,7	5,5	4,8	4,1	3,5

Udover markedstillæg kan der være ekstra resttillægsbetaling for godkendte Frilandssvin. Disse fremgår af tabel 2. Resttillægget forudsætter, at grisen har fået et Frilandsgristillæg, og ganges igennem med den samlede godkendelsesprocent for bedste og laveste vægtklasse.

Tabel 2. Resttillæg for Frilandsgrise i kr./kg for godkendte Frilandsgrise

Regnskabsår	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Resttillæg kr./kg	0,55	0	0,80	0,40

Sundhedstillæg og vaccination af vækstdyr

Frilandsgrise kan godt have SPF-status. Den vejledende merpris for høj sundhedsstatus ved fravæning og ved 30 kg er:

- +5 kr. for en SPF+myc-smågris
- +9 kr. for SPF-smågris.

Der er som gennemsnit indlagt 2 kr./smågris og 1,5 kr./slagtesvin i vaccineudgifter. Smågrise- og slagtesvineproducenter må selv justere færre eller øgede udgifter til vacciner, når smågriseprisen fastsættes.

Produktionsresultater

Produktionsresultaterne er fra effektivitetskontrollen. For smågrise og slagtesvin er daglig tilvækst og foderforbrug standardiseret fra fravæning til 30 kg og fra 30 kg til slagtning.

Table 3. Effektivitets forudsætninger i grundlaget for den vejledende Frilandssmågrisenotering

Søer	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016
Besætninger				6	6	4
1. lægs, %	21	25	25	23	21	22,5
Døde søer, %	10	10	10	10	10	10
Spildfoderdage/kuld				14,5	14,9	14,9
Laktationsperiode søer/kuld				33	33,5	33,5
Kuld/årsso				2,23	2,22	2,20
Fravænnede grise/kuld				11,03	11,25	11,60
Fravænnede grise/årsso	23,4	24,0	24,33	24,60	25,0	25,6
Sofoder pr. årsso*, FEso	1.750	1.775	1.925	1.950	1.890	1.890
Smågrise (9-30 kg)	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016
Smågrisefoder, FEsv	1,98	2,00	1,96	2,11	1,92	2,01
Daglig tilvækst, g				442	465	463
Døde smågrise, %	3,7	2,9	3,6	3,7	3,8	2,7
Slagtesvin (30 kg-slagtning)	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016
Besætninger				10	13	13
Vægt ved indsættelse, kg	30,0	30,0	30	30	30	30
Slagtevægt, kg	84,6	84,6	84,8	85,0	84,8	85,3
FEs pr. kg tilvækst	2,88	2,88	2,94	2,96	2,95	2,90
Daglig tilvækst, g	920	895	864	894	894	916
Kødprocent	59,5	59,5	59,7	59,7	59,8	60,0
Døde/kasserede slagtesvin, %	5,5	5,1	5,0	5,0	4,0	5,25

*) Inkl. sopolte fra 22 uger ekskl. afgræsning

Arbejdsforbrug

Ved beregning af arbejdsforbruget er der taget udgangspunkt i produktionssystemer med søer på friland og slagtesvin på stald med adgang til udendørs løbegård. I arbejdsforbruget indgår tilsyn, behandling og registrering samt driftsledelse og vedligeholdelse. Arbejdsforbruget er fastsat til:

- 12,8 timer pr. årsso indtil fravænning
- 0,12 time pr. smågris 9-30 kg (6,73 minutter)
- 0,30 time pr. slagtesvin (18 minutter).

Arbejdslønnen er baseret på lønftaleforhold inden for landbruget til en landbrugsuddannet medarbejder, der kan arbejde selvstændigt. Udover dette arbejdstidsforbrug indlægges der ekstra arbejdstid til grovfoder.

Diverse styk- og kapacitetsomkostninger

Foderpriser

Smågrisefoder er 1 øre/FESv dyrere på grund af specielle foderkrav ved friland i forhold til konventionel. Alle øvrige blandinger forudsættes at kunne handles til samme priser som i konventionel.

Diverse priser

Vaccineudgifter er udtaget specielt i tabel 4 for at vise, hvor de er indlagt på driftsgrensniveau.

Tabel 4. Diverse stykomkostninger fra den beregnede notering*. Fra 2015 oplyses indlagt vaccineudgift

	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016
Løn, kr. pr. time	165	165	170	170	166	166
Rådgivning og veterinære udgifter pr. årsso indtil fravænning, kr.	385	410	410	380	380	435
Rådgivning og veterinære udgifter pr. smågris indtil 30 kg, kr.	5	5	4	3	2	2
Rådgivning og veterinære udgifter pr. slagtesvin, kr.	6	6	6	6	4,5	5
Vaccine pattegrise, kr.					0	0
Vaccine smågrise, kr.					1,0	2
Vaccine slagtesvin, kr.					1,5	1,5

*) For disse omkostningstyper henvises til [Grundlaget for Den beregnede Smågrisenotering](#)

I tabel 5 fremgår forbrug pr. enhed.

Tabel 5. Diverse stykomkostninger, stykpriser eller forbrug pr. enhed specielt for Friland

	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016
Jordleje sohold, kr./ha	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000
Jordleje omkostning pr. årsso, kr.	160	160	160	160	160
Energiforbrug pr. årsso, kWh	150	150	150	150	150
Energiforbrug pr. smågris, kWh	9	9	9	9	9
Energiforbrug pr. slagtesvin, kWh	14	14	14	14	14
Halmpris pr. kg, kr.	0,55	0,50	0,50	0,50	0,5
Udkørsel af gylle, korrektion værdi, kr./pr. m ³	20	16	16	10	25

De fleste frilandsbesætninger ligger i husdyrtætteområder og en del gødning bortskaffes/håndteres som dybstrøelse. Udvalget har derfor sat bortskaffelsesomkostningen for gylle til 25 kr./ton. 54 % af gødning af dyr i soholdet afsættes på mark, og skal derfor ikke håndteres som en gødningsomkostning.

Halmforbruget tager højde for typen og fordelingen af stalde, som p.t. benyttes på friland. Der regnes med 0,5 kg halm pr. kg tilvækst i uisolerede bygninger og 0,25 kg halm pr. kg tilvækst i isolerede bygninger. Da de fleste smågrisestalde er uisolerede, bruges 0,45 og 0,37 kg halm pr. kg tilvækst for henholdsvis smågrise- og slagtesvineproduktionen.

Grovfoder til vækstdyr

Følgende er indlagt under grovfoder og som ekstra tidsforbrug:

- Søer: Årligt ca. 73,5 FE grovfoder pr. årssø på friland.
- Grovfoder vækstgrise i form af græsensilage: cirka 30 gram/dag pr. smågris og cirka 100 gram/dag til slagtesvin
- Arbejdstidsforbrug: 1 minut pr. smågris og 3 minutter pr. slagtesvin. Ingen korrektion i søers tidsforbrug, da det var indregnet i tidsforbrug før specialgrisekrav
- Der regnes med cirka 0,3 FE/kg græsensilage (gns. af græsensilage over flere år)
- Marginal pris pr. FE i WRAP = 1,18 kr./FE fra farmat online + 0,25 kr./FE i handels- og håndteringsomkostning.

Stipladspriser

Etableringsomkostning for søer, smågrise og slagtesvin er vist i tabel 6. For en udspecificering af søer på friland henvises til tabel 7.

Soholdet har fået tilført en ekstra traktor som nødvendigt udstyr. Vedligeholdelsesomkostningen for maskinpark i soholdet er øget fra 3 % til 10 % af investeringssummen fra og med grundlaget oktober 2016. Fællesfaciliteter som kontor og fodercentral indgår ikke direkte i byggeprisen.

Tabel 6. Stipladspriser benyttet og afskrivningstider

Byggepriser	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016
Stalde til søer, kr. årssø, se eksempel på investering	11.300	11.540	11.770	12.560	12.647
Smågrise, kr. pr. stiplads indtil 30 kg	2.125	2.120	2.160	2.200	2.200
Slagtesvinestalde, kr. pr. stiplads fra 30 kg	3.990	4.230	4.310	4.400	4.400
Afskrivningsperiode, bygninger, år	25	25	25	25	25
Afskrivningsperiode, inventar, hytter maskinpark, etc., år	10	10	10	10	9
Afskrivningsperiode, inventar, smågrise og slagtesvin, år	12,5	12,5	12,5	12,5	12,5
Råbygningens andel af totalinvesteringen, smågrise/slagtesvin, %	70	70	70	70	70
Gulve og inventars andel af totalinvesteringen, smågrise/slagtesvin, %	30	30	30	30	30
Gennemsnitlig betalt rente, %	3,60	3,90	3,90	3,60	3,60

Der er indregnet 12 måneders opbevaringskapacitet til gylle. Vedligehold beregnes som 0,6 % af nyprisen på en råbygning og 3 % af nypris på inventaret, mens vedligehold på hegn og vognpark er 10 % af investeringssummen. Drægtighedsstalden er 65 % bygning og 35 % inventar, hvilket vægtet giver 1,2 % i vedligehold i procent af investeringssummen. For hele soholdet bliver den nye vægtede vedligeholdelsesomkostning 3,9 % af investeringssummen. 66,5 % af investeringssummen i soholdet afskrives over 9 år.

Tabel 7. Eksempel på etableringsomkostning for friland sohold, 550 årssøer, forudsat markbrug ved siden af.

	Enheder	Pris pr. enhed, kr.	Beløb, kr.	Pr. årssø, kr.	Vedligehold i % af investering
Farehytter	163	9.200	1.499.600	2.727	3,0
Drægtighedsstald*	414	8.650	3.581.100	6.511	1,2
Flyttekasse	1	41.000	41.000	75	3,0
Hegn	1	350.000	350.000	636	10,0
Vogne	1	160.000	160.000	291	10,0
4-hjuls motorcykel	1	53.000	53.000	96	10,0
Traktor m. frontlæsser	2	263.000	526.000	956	10,0
Strømaskine	1	123.000	123.000	224	10,0
Flyttevogn	1	102.300	102.300	186	10,0
Foder + vand	1	520.000	520.000	945	10,0
I alt pr. enhed			6.956.000	12.647	3,90

Beregning af smågrisetillægget

Den ugentligt beregnede notering sørger for, at foderprisændringer automatisk indregnes i smågriseprisen, men ikke i selve Frilandsgristillægget.

Prisen for en 9 kg's Frilandsgris = 7 kg smågrisenotering + 7-9 kg regulering*2 kg + tillæg.

Merbetalingen ved produktion af Frilandsgrise fordeles i forhold til de meromkostninger, der er ved produktionen i forhold til almindelig svineproduktion. Sammenligning af produktionsomkostninger ved konventionel produktion og Frilandsproduktion i et nyt anlæg baseres på nulpunktsomkostning ved 9 kg, 30 kg samt slagting for begge produktionstyper og er baseret på et årsgennemsnit. Den samlede meromkostning i forhold til konventionel svineproduktion bliver 124 kr./30 kg og 100 kr. fra 30 kg til slagting. De samlede meromkostninger er steget med cirka 5 kr./gris i forhold til sidste grundlag, men skyldes øgede omkostninger, som ikke før har været medtaget i grundlaget.

Tabel 8. Meromkostning og fordeling 2014/2015 frilandsgris i forhold til konventionel

	Friland Ny, kr.	Almindelig konv., kr.	Difference, kr.	% andel meromkostning	Gammel andel i % meromkostning
9 kg	341	252	89	39,7	41,2
30 kg	513	389	124	55,4	55,1
30 kg-slagtning	636	536	100	44,6	44,9
Samlede omkostninger	1.149	925	224		

Ved et tillæg i bedste vægtklasse på 3,35 kr./kg betyder det nye grundlag i uge 42 2016, at tillægget ved 30 kg stiger fra 134 kr./smågris til 138 kr./smågris. Stigningen kan forklares med øget Frilandstillæg pr. slagtesvin (alt andet lige) som følge af øget slagtevægt og godkendelsesprocent. Værdien af dette var på cirka 6,4 kr. /slagtesvin

Køber og sælger må selv finde en passende afregning for smågrise, der er orner og halvorer, idet de afregnes til den normale notering minus 2 kr. og uden tillæg. Godkendte slagtesvin er den andel af slagtesvinene, som afregnes med kvalitetstillæg. Der bør maksimalt være 5 % grise, der ikke godkendes på grund af farvede pletter. Tabet for grise, der ikke er godkendt på grund af farvede pletter, kan beregnes som følgende:

84,8 kg slagtevægt × fradrag ved ikke-godkendelse × den gennemsnitlige godkendelsesprocent.
Fx 84,8 kg × kr. 3,04 = 258 kr. pr. gris med farvede hårsække.

Reference

[1]	Christiansen M. G. 2015. Grundlag for beregning af tillæg for Frilandssmågrise – December 2015. Notat nr. 1612 Videncenter for Svineproduktion.
-----	---

Aktivitetsnr.: 7150 300230

//KMY//

Appendiks

Udvalget for den beregnede notering for Frilandssmågrise

- Bo Bejer, Krusåvej 11, 6240 Løgumkloster, tlf.: 7474 3583, mobil: 2342 4213, bobastian@mail.dk
Cirka 500 søer på Friland, smågrise sælges under koncept Frilandsgris
- Torben Pedersen, Enghavevej 41, 7361 Ejstrupholm, tlf.: 7577 3021, mobil: 2196 6915, enghave@mvpb.net
Produktion af cirka 3.000 slagtesvin under koncept Frilandsgris
- Kenn Jensen, Bjørslevvej 11, 6920 Trolldhede, tlf.: 9719 4195, mobil: 4058 4195, gkjensen@fibermail.dk
Produktion af cirka 17.000 slagtesvin under koncept Frilandsgris. Cirka 17.000 alm. konventionelle på anden ejendom
- Jens Peter Nannerup, Friland A/S, Marsvej 43, 8960 Randers SØ, tlf.: 8919 2762, mobil 4015 9831, jpna@friland.dk
- Tove Serup, SEGES, Agro Food Park 15, 8200 Århus N, tlf.: 8740 5000, tos@seges.dk
- Michael Groes Christiansen, SEGES Videncenter for Svineproduktion, Axelborg, Axeltorv 3, 1609 København V, tlf.: 3339 4438, mobil: 5135 9333, mgc@seges.dk

Smågrise kg vægt	Frilandsgrisetillæg pr. kg til noteringen (80-92,9 kg slg.); gældende fra uge 42, 2016														
	2,65	2,75	2,85	2,95	3,05	3,15	3,25	3,35	3,45	3,55	3,65	3,75	3,85	3,95	4,05
9	80	83	85	88	91	94	96	99	102	104	107	110	113	115	118
10	81	84	87	90	92	95	98	101	104	106	109	112	115	117	120
11	83	86	89	91	94	97	100	103	105	108	111	114	117	120	122
12	84	87	90	93	96	99	102	105	107	110	113	116	119	122	125
13	86	89	92	95	98	101	103	106	109	112	115	118	121	124	127
14	87	90	93	96	99	102	105	108	111	114	117	120	123	126	129
15	89	92	95	98	101	104	107	110	113	116	119	122	125	128	131
16	90	93	97	100	103	106	109	112	115	118	121	124	127	130	133
17	92	95	98	101	104	108	111	114	117	120	123	126	129	133	136
18	93	97	100	103	106	109	112	116	119	122	125	128	132	135	138
19	95	98	101	105	108	111	114	117	121	124	127	130	134	137	140
20	96	100	103	106	109	113	116	119	123	126	129	132	136	139	142
21	98	101	105	108	111	115	118	121	125	128	131	135	138	141	145
22	99	103	106	110	113	116	120	123	126	130	133	137	140	143	147
23	101	104	108	111	115	118	121	125	128	132	135	139	142	146	149
24	102	106	109	113	116	120	123	127	130	134	137	141	144	148	151
25	104	107	111	114	118	122	125	129	132	136	139	143	146	150	153
26	105	109	113	116	120	123	127	130	134	138	141	145	148	152	156
27	107	110	114	118	121	125	129	132	136	140	143	147	151	154	158
28	108	112	116	119	123	127	130	134	138	142	145	149	153	156	160
29	110	114	117	121	125	129	132	136	140	143	147	151	155	158	162
30	111	115	119	123	126	130	134	138	142	145	149	153	157	161	164
31	113	117	120	124	128	132	136	140	143	147	151	155	159	163	166
32	114	118	122	126	130	133	137	141	145	149	153	157	161	165	168
33	115	119	123	127	131	135	139	143	147	151	155	159	163	167	170
34	117	121	125	129	133	137	141	145	149	153	157	161	165	168	172
35	118	122	126	130	134	138	142	146	150	154	158	162	166	170	174
36	119	124	128	132	136	140	144	148	152	156	160	164	168	172	176
37	121	125	129	133	137	141	146	150	154	158	162	166	170	174	178
38	122	126	131	135	139	143	147	151	156	160	164	168	172	176	181
39	124	128	132	136	140	145	149	153	157	161	166	170	174	178	183
40	125	129	133	138	142	146	150	155	159	163	168	172	176	180	185
41	126	131	135	139	144	148	152	156	161	165	169	174	178	182	187
42	128	132	136	141	145	149	154	158	162	167	171	176	180	184	189
43	129	133	138	142	147	151	155	160	164	169	173	177	182	186	191
44	130	135	139	144	148	153	157	161	166	170	175	179	184	188	193
45	132	136	141	145	150	154	159	163	168	172	177	181	186	190	195
46	133	138	142	147	151	156	160	165	169	174	178	183	188	192	197
47	134	139	144	148	153	157	162	167	171	176	180	185	189	194	199
48	136	140	145	150	154	159	164	168	173	177	182	187	191	196	201
49	137	142	147	151	156	161	165	170	175	179	184	189	193	198	203
50	139	143	148	153	157	162	167	172	176	181	186	190	195	200	205

VIDENCENTER FOR SVINEPRODUKTION

Tlf.: 33 39 45 00

Fax: 33 11 25 45

vsp-info@seges.dk

Ophavsretten tilhører Videncenter for Svineproduktion. Informationerne fra denne hjemmeside må anvendes i anden sammenhæng med kildeangivelse.

Ansvar: Informationerne på denne side er af generel karakter og søger ikke at løse individuelle eller konkrete rådgivningsbehov.

Videncenter for Svineproduktion er således i intet tilfælde ansvarlig for tab, direkte såvel som indirekte, som brugere måtte lide ved at anvende de indlagte informationer.